

Bredt og aktivt

Norsk deltakelse i EUs byråer og programmer i praksis

..... Med i EU-prosjekter

... Får informasjon fra Frontex

..... Viser på kino i Europa

Deltar i verdens største forskningsprogram

Innhold

Viktig deltakelse.....	2
EUs forskningsprogram: Forsker på kreft med EU-støtte.....	4
EUs forskningsprogram: Norge, en aktiv partner.....	6
Marco Polo: Ny togrute for frakt av fersk fisk.....	7
Aktiv Ungdom: Frivillig arbeid kan realisere drømmer.....	8
Gir sikker og raskere tilgang til nye medisiner.....	10
Med norsk innovasjonserfaring.....	11
Slik ble Sagene heftet på EU-prosjekter.....	12
Grensekontrollbyrået Frontex.....	14
Progress: Programdeltakelse gir muligheter.....	16
Media 2007: Bringer norsk film til Europa.....	17
Fant forretningspartnere.....	18
Ventet på Erasmus.....	19
Overvåker oljesøl med satellitt.....	20
EUs utviklings- og informasjonssenter for yrkesopplæring.....	22
Hva betaler Norge for program- og byrådeltakelsen?.....	23
Dette er programmene Norge deltar i.....	24
Dette er byråene Norge deltar i.....	26

Utgitt av Norges delegasjon til EU, november 2010
Telefon: +32 (0) 2 238 74 00
E-post: eu.brussels@mfa.no

Design og trykk: Drifosett, Brussel
Magasinet kan lastes ned fra www.eu-norge.org

Forsidefoto: Guri Dahl/tinagent.com, bydel Sagene arkivfoto,
EU-delegasjonen, Sandrew Metronome/Motlys

Viktig deltakelse

Kjære leser!

EØS-avtalen er en bærebjelke i Norges forhold til EU. Ett hovedelement i avtalen er deltakelse i EUs programmer og byråer. Som leder for EU-delegasjonen i Brussel ser jeg på nært hold hvor viktig denne deltakelsen er. Men få kjenner omfanget og bredden, derfor utgir vi dette magasinet.

Programsamarbeidet i EU skal fremme økt samarbeid på tvers av landegrensene. Mange kjenner utvekslingsprogrammet for studenter, Erasmus, eller det internasjonale forskersamarbeidet støttet av rammeprogrammet for forskning. Mange bedrifter har dessuten dratt nytte av programmet for entreprenørskap og innovasjon (CIP) gjennom bedre tilgang til finansiering, støtte til innovasjon og teknologioverføring.

Gjennom EØS-avtalen har Norge siden 1990-tallet deltatt på lik linje med EUs medlemsland i mange av EUs programmer. Vi deltar til sammen i 19 ulike programmer på områder som ungdom, miljø, folkehelse, transport og likestilling. Det gir norsk ungdom, norske forskere, organisasjoner, institusjoner og myndigheter tilgang til metode- og kunnskapsutvikling som skjer innenfor rammen av EU.

Programmene er ikke bare verktøy for å gjennomføre EUs politikk. Erfaringene fra programmene er også et viktig bidrag for videreutvikling av europeisk politikk for å møte felles utfordringer. Også derfor er det viktig å delta i programmene.

EU har også opprettet en rekke såkalte byråer med tekniske, vitenskapelige og forvaltningsmessige oppgaver. Byråene bistår EU og medlemslandene i deres arbeid ved å tilby informasjon og faglige

vurderinger. EUs kjemikaliebyrå (ECHA), for eksempel, skal sørge for bedre kontroll med kjemikalier, og flysikkerhetsbyrået (EASA) driver blant annet med miljøsertifisering av fly. Byråene får en stadig viktigere rolle i forvaltning av eksisterende politikk og bistår i utformingen av ny politikk. Derfor legger Norge stor vekt på å delta i relevante byråer.

Vi deltar per i dag i 26 EU- byråer. Det gir samtidig gode muligheter for etablering av nettverk og faglige kontakter som kan ha gjensidig nytte. Norske styrerepresentanter har som hovedregel møte-, forslags- og talerett i byråene vi deltar i.

Felles for program- og byrådeltakelsen er at Norge betaler en andel til budsjettene til programmene og byråene. I 2010 betalte Norge 1,67 milliarder kroner, hvor om lag to tredeler går til deltakelse i forskningsprogrammet. Mye av kontingenten

hentes tilbake gjennom prosjektdeltakelse, men minst like viktig er kunnskapsutvekslingen og nettverkene som skapes. Norges forskningsråd anslår at rundt 7000 forskere tilknyttet norske institusjoner har vært engasjert i EU-forskningsprosjekter de siste åtte årene, fordelt på to rammeprogram. Mer enn 18 000 norske studenter har vært på utveksling gjennom Erasmus og mer enn 160 000 norske elever og lærere har deltatt i skolesamarbeid gjennom Comenius.

EU-delegasjonen ønsker å fortelle noen historier om hva vår deltakelse i praksis betyr for menneskene som deltar i prosjekter, samarbeider med europeiske partnere og mottar støtte til å realisere planer. Vi vil fortelle hva det innebærer at norske representanter sitter i styrende organer og deltar i komiteer, og hva samfunnet får igjen for deltakelsen. Derfor sitter du nå med dette magasinet i hånden.

Oda Helen Sletnes
Norges EU-ambassadør

Oda Helen Sletnes

Hva er et EU-program?

✱ EUs programmer er verktøy for å gjennomføre EUs politikk, støtte samarbeid mellom medlemslandene og fremme utvalgte sektorer og politikkområder.

✱ I EUs langtidsbudsjett for perioden 2007-2013 er flere av de tidligere programmene slått sammen og strømlinjeformet, slik at de best mulig kan bidra til å nå målene om økt sysselsetting og økonomisk vekst.

✱ Norge har siden EØS-avtalen trådte i kraft i 1994 vært fullverdig medlem av mange av EUs store programsatsinger og deltar i dag i 19 EU-programmer.

Hva er et EU-byrå?

✱ EU har opprettet en lang rekke byråer for å løse tekniske, vitenskapelige og forvaltningmessige oppgaver innenfor ulike politikkområder.

✱ Norge deltar i til sammen 26 av EUs byråer. 21 av byråene deltar vi i gjennom EØS-avtalen og egne avtaler med EU. I tillegg deltar vi i fem byråer som forvalter EU-programmer. Det arbeides for norsk deltakelse i ytterligere åtte byråer som er vedtatt eller i ferd med å vedtas i EU.

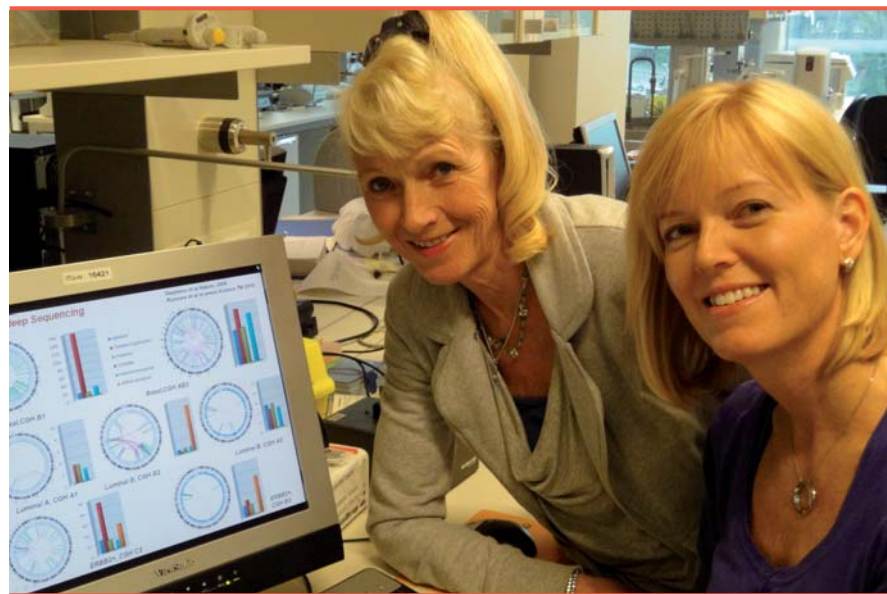
✱ EØS-avtalen gir ikke noen formell rett til å delta i EUs byråer. EØS/EFTA-landene deltar i EU-byråene som en integrert del av arbeidet med å følge opp EØS-avtalen.

Forsker på kreft med EU-støtte

Sammen med forskere fra åtte land skal kreftforsker Anne-Lise Børresen-Dale bidra til å finne nye behandlingsformer for brystkreft. Deltakelsen i dette prosjektet gir forskerne tilgang til ny teknologi. Samtidig vil norske kreftpasienter kunne få ny medisin og behandling tidlig.

Brystkreft er den kreftformen som flest kvinner dør av, og det er også den vanligste dødsårsaken blant kvinner under 40. Sammen med tretten partnere fra åtte land deltar norske forskere i et nytt forskningsprosjekt på brystkreft. Prosjektet mottar støtte på 10,5 millioner euro fra EUs 7. rammeprogram for forskning, som Norge deltar i. Norske forskere har derfor samme mulighet til å søke EU-støtte til forskning og internasjonalt forskningssamarbeid fra rammeprogrammet som forskere fra EU-landene.

– EU-prosjektene er en viktig inntektskilde for forskningen, særlig i trange tider. Det er også en viktig måte for yngre forskere å knytte kontakter og gir mulighet til å eksponere seg i en større internasjonal sammenheng, sier professor Anne-Lise Børresen-Dale, som er forskningssjef og leder av genetisk seksjon ved Institutt for kreftforskning ved Radiumhospitalet

EU-PROSJEKT: Kreftforskerne Anne-Lene Børresen-Dale og Anita Langerød deltar i et internasjonalt EU-støttet forskningsprosjekt på brystkreft. Foto: Radiumhospitalet

Fakta

✱ EUs 7. rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter er verdens største forskningsprogram med et budsjett på ca. 54 milliarder euro i perioden 2007-2013.

✱ Rammeprogrammet er EUs viktigste finansielle redskap for å støtte forskning og utvikling i Europa, og forener forskerkrefter og kompetanse både i Europa og globalt.

✱ Gjennom EØS-avtalen deltar Norge i forskningsprogrammet. Søkere fra norske forskningsinstitusjoner kan derfor motta støtte på lik linje med deltakere fra EUs medlemsland.

✱ Kunnskapsdepartementet koordinerer norsk deltakelse i programmet. Norges forskningsråd har ansvaret for informasjon og rådgivning.

i Oslo. Den anerkjente kreftforskeren har tidligere deltatt i tre EU-prosjekter og har nå tre nye på gang.

Kartlegger brystkreftpasienter

Brystkreftprosjektet BASIS (Breast Cancer Somatic Genetics Study) startet opp for fullt 1. mai 2010. Sammen med forskere fra åtte land skal Børresen-Dale kartlegge genmassen til 500 pasienter med en bestemt type brystkreft. Målet med prosjektet er å finne ut hvem som trenger hvilken type behandling, og å utvikle nye behandlingsformer.

– For å få gode resultater for denne typen forskning er det viktig å ha pasienter fra ulike land. Vi skal også sette sammen et så stort antall analyser at det ikke lar seg gjøre på vår lab. I tillegg får vi overført ny teknologi som vi kan bruke til vår videre forskning, forteller kreftforskeren. At Norge er med på den første slike kartleg-

gingen også av norske pasienter, betyr at Norge tidlig kan få tilgang på nye medisiner basert på funnene i dette prosjektet.

– Vi er også glade for at vi kan lære bort det vi kan best. På dette området har vi noe å bidra med i en internasjonal sammenheng, særlig når det gjelder overføring av forskningsteknologien til den kliniske hverdagen (translasjonsmedisin) slik at det kommer pasientene til gode, sier Børresen-Dale.

Enklere andre gang

Selv om det er mange fordeler med å delta i EU-prosjekter, er det også mye administrasjon.

– Det er masse rapportering. Derfor er det faktisk en fordel å ikke være koordinator for prosjektene. Men hvis du først har vært gjennom deltakelse i et EU-prosjekt én gang, er det lettere neste gang. ■

TEKNOLOGIOVERFØRING: – Forskere i ulike land har tilgang til forskjellig teknologi. Derfor er det en styrke å samarbeide internasjonalt, forteller Anne-Lise Børresen-Dale (til venstre) og Anita Langerød fra Institutt for kreftforskning på Radiumhospitalet. Foto: Miriam Stackpole Dahl, EU-delegasjonen

• FORSKNING: Robert-Jan Smits startet sommeren 2010
• i ny jobb som generaldirektør i Europakommisjonens
• generaldirektorat for forskning. Foto: European Union
•
•
•
•
•
•
•
•
•
•

.....

Norge, en aktiv partner

Norge er en respektert partner i europeisk forskning. Bidraget på miljø- og energiområdet blir særlig lagt merke til. Det sier Robert-Jan Smits, generaldirektør i Europakommisjonens generaldirektorat for forskning.

Hva er hovedmålsettingen med rammeprogrammet for forskning?

– Europa kan ikke konkurrere på råmaterialer, lave lønninger eller på bekostning av miljøet. Europa kan bare konkurrere med sin kunnskap, og derfor er det sentralt, både nasjonalt og på EU-nivå, å investere i kunnskapsøkonomien. EUs forskningsaktiviteter har de siste tiårene vært slått sammen i flerårige rammeprogrammer. De er åpne for deltakelse ikke bare for EU-land, men også for andre land, og da særlig for assosierte land som Norge. Hovedmålet med rammeprogrammet er å bidra til vekst og konkurranseevne og finne løsninger på store utfordringer i samfunnet, slik som en aldrende befolkning, mattrygghet, klimaendringer og nye former for energi. Vi er nå inne i det 7. rammeprogrammet.

Hvorfor er det viktig for Norge å delta i forskningsprogrammet?

– For å bevare sin konkurranseevne og løse samfunnsmessige utfordringer, trenger også Norge å styrke sin kunnskapsbase. Dette kan gjøres i samarbeid med andre europeiske land gjennom EUs rammeprogram. Et slikt samarbeid gjør det mulig for norske selskaper og organisasjoner å internasjonalisere seg, delta i nettverk, utvikle ny teknologi, utnytte nye markeder og løse utfordringer sammen.

På hvilke områder er norsk deltakelse i forskningsprogrammet mest interessant for EU?

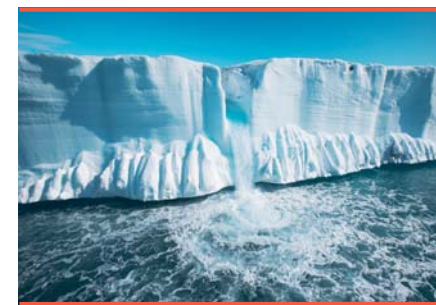
– Norges deltakelse er særlig synlig på miljø- og energiområdet, og Norge har også en sterk posisjon i for eksempel polar- og marin forskning. Norges deltakelse i forskningsprogrammet har definitivt bidratt til utviklingen av det europeiske forskningsområdet (ERA). Norge er en veldig aktiv og respektert partner i europeisk forskning. For to år siden fikk

jeg muligheten til å være med Polarinstitutts isgående forskningsfartøy R/V Lance på en tur til Ny-Ålesund. Dette var en utrolig opplevelse, og jeg forsto den spesielle betydningen Svalbard har for forskning, ikke bare geopolitisk, men også som et barometer for jordens miljømessige helse. I polarforskning spiller Norge en sentral rolle, også i en global kontekst. Nylig foreslo Norge et felles europeisk forskningsprogram på havet (Healthy and Productive Seas and Oceans). Dette er valgt ut som ti mulige fellesprogrammer av Rådet for den europeiske union. En viktig utfordring for Norge vil være å følge opp dette, muligens som koordinator, og å bidra til finansieringen av initiativet.

Hvilke utfordringer ser du for fremtidig norsk deltakelse i de kommende rammeprogrammene?

– Den siste evalueringen av norsk deltakelse i forskningsprogrammet utført av

Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning viser at deltakelsen har vært en suksess og har hatt forholdsvis stor betydning for nasjonal forskning. Basert på dette vil jeg forvente at Norge fortsetter sin solide deltakelse i forskningsprogrammet. Hovedutfordringen for norsk forskning er å sikre bedre kobling mellom nasjonale og europeiske forskningsprioriteringer. Jeg ser også gjerne flere deltakere fra norsk industri og næringsliv. ■

POLARFORSKNING: Europakommisjonen trekker frem Norges posisjon i polarforskning. Foto: Svein Wik, Scanpix

Fakta

* Målet for Marco Polo-programmet er å fremme mer miljøvennlige løsninger og minske trafikkpresset på veiene, hindre lokal og global forurensning og redusere CO₂-utslipp.

* Overføring av godstransport fra transport med lastebil til jernbane, sjøtransport og økt bruk av indre vannveier er eksempler på tiltak som skal bidra til et mer miljøvennlig godstransportsystem.

* Støtten dekker oppstartskostnader for slike prosjekter og gjelder internasjonale gods-transporter.

* Norge deltar i programmet gjennom EØS-avtalen. Det innebærer at norske aktører kan fremme prosjektsøknader på lik linje med aktører fra EUs medlemsland.

Ny togrute for frakt av fersk fisk

På ett år har en ny togrute som frakter fersk fisk fra Norge til Nederland erstattet 5000 trailerturer. – Med støtte fra Marco Polo-programmet turte vi å satse, sier den norske logistikkdirktøren.

Marco Polo-programmet skal fremme et mer miljøvennlig internasjonalt godstransportsystem.

– Vi frakter fersk fisk og returemballasje fra Norge til Nederland, Belgia og Frankrike og frisk frukt, grønnsaker, blomster, bygningsmateriell og forbruksvarer tilbake, forteller logistikkdirktør Stein Børre Johnsen i Bring Logistics Linehaul

AS. Målet med prosjektet er å overføre mye av den transporten som tidligere gikk på veiene til jernbane. Prosjektet gikk ut på å starte en ny direkte togrute fra Norge til Rotterdam i Nederland. I dag går det to tog tur/retur hver uke.

FOR MILJØET: Marco Polo-programmet støtter miljøvennlig internasjonal godstransport. Foto: EACI

– Det betyr at vi sparer 100 trailerturer i uken, forteller Johnsen. Norske myndigheter har som ambisjon at mer godstransport skal bort fra veinettet.

Beste prosjekt

Prosjektet til Bring Logistics Linehaul AS ble innstilt som det beste av de i alt 70 søknadene som kom inn etter utlysningen fra Marco Polo-programmet i 2009. Det tyske logistikkselskapet TX Logistik AG er partner i prosjektet som er tildelt støtte på over 4,3 millioner euro i perioden 2009-2012.

– Vi fikk støtte til å opprette ruten og for å dekke oppstartskostnadene. Midlene ga oss mulighet til å starte noe som som ellers kunne blitt litt for risikabelt, sier Johnsen. Det planlegges allerede flere togturer i uken. Johnsen har tro på at prosjektet vil være bærekraftig etter at støtteperioden er over i 2012.

– Vi har stor nytte av kompetansen vi opparbeidet oss i forbindelse med søknadsprosessen og utviklingen av prosjektet. Vi håper og tror vi skal bli verdensmestre på dette, sier Johnsen. ■

FØRSTE REISE: Bring Logistics Linehaul har fått støtte til å opprette en ny togrute for godstransport mellom Norge og Rotterdam. Foto: Stein Børre Johnsen

Frivillig arbeid kan realisere drømmer

Kristin Kaasa arbeider frivillig ved et oppbevaringssenter for skadde fugler og smådyr som del av den europeiske Volontørtjenesten. Hun tror erfaringen som frivillig kan komme godt med i fremtiden.

FRIVILLIG I BELGIA: Kristin Kaasa trives godt med å jobbe som frivillig ved oppbevaringssenteret for skadde dyr i Oostende i Belgia. Foto: Marte Tvinnereim, EU-delegasjonen

Det var tilfeldigheter som førte til at Kristin Kaasa (25) fikk kontakt med Volontørtjenesten.

– Jeg kom i kontakt med noen fra senteret jeg nå jobber ved da jeg hjalp til med å vaske fugler etter oljesølet utenfor Lange-sund sommeren 2009. De anbefalte meg å komme til senteret for å jobbe frivillig gjennom Volontørtjenesten. Det synes jeg var en fantastisk mulighet, forteller Kaasa, som har en mastergrad i økologi fra Universitetet i Bergen.

Opptatt av individenes velferd

Kaasa dro til Oostende i Belgia for å jobbe frivillig ved et oppbevaringssenter for fugl og smådyr som har blitt utsatt for skader eller sykdom. Ved senteret bidrar hun hovedsakelig med vasking av bur, foring og medisinerer.

– Jeg har lenge vært interessert i fuglenes natur, og er glad i fugletitting. Etter å ha kommet i kontakt med senteret har jeg blitt mer opptatt av hvordan hvert enkelt

dyr klarer seg. Uansett, under de rette forholdene kan hvert rehabilitert individ også være viktig for forvaltningen av naturen, mener hun.

Nyttig erfaring på veien videre

Kaasa tror at oppholdet vil gi henne god erfaring i å jobbe med fugler og dyr.

– Den store drømmen er å kunne åpne et slikt senter i Norge. I dag finnes ikke slike ordninger hjemme. Selv om Norge er et land hvor dyr stort sett klarer seg fint, er det behov for slike sentre, for eksempel hvis det forekommer oljesøl ved kysten. Jeg tror erfaringen jeg får her vil komme godt med for å oppfylle drømmen, sier hun. I tillegg til den faglige erfaringen, setter Kaasa stor pris på den sosiale og kulturelle opplevelsen ved oppholdet.

– Man treffer mange forskjellige mennesker med ulike nasjonaliteter og bakgrunn. Omlag 50 frivillige er innom senteret i løpet av et år, og det er et godt sosialt miljø blant de ansatte, forteller hun.

Fakta

- * Volontørtjenesten er en del av EU-programmet Aktiv Ungdom som Norge deltar i.
- * Aktiv Ungdom er programmet for ikke-formell læring og gir støtte til ungdomsprosjekter.
- * Volontørtjenesten gir unge i alderen 18-30 muligheten til å jobbe frivillig i 2-12 måneder i Europa.
- * I 2009 reiste 23 norske volontører til et annet land for å jobbe som frivillig, mens norske organisasjoner tok imot 113 frivillige fra andre land.
- * Som frivillig får man språkopplæring, samt dekket kostnader til reise og opphold. Det finnes mange ulike arbeidsfelt å velge mellom, og du bestemmer selv hvor du vil reise.

Bedre i språk med Aktiv Ungdom

Ved å delta i Aktiv Ungdom blir man flinkere i språk. Ungdommene som har deltatt i programmet mener også at de stiller sterkere i jobbmarkedet.

95 prosent av deltakerne i EU-programmet Aktiv Ungdom sier at de har fått bedre språkkunnskaper av å delta i programmet. Det viser en undersøkelse fra Europakommisjonen. To tredeler av ungdommene mener at erfaringene de har tilegnet seg bidrar til å bedre deres utsikter i jobbmarkedet.

STØTTE FRA AKTIV UNGDOM: I 2009 ble det gitt støtte til at 23 norske ungdommer kunne reise til et annet land for å jobbe frivillig. Kristin Kaasa dro i 2010. Foto: Marte Tvinnereim, EU-delegasjonen

Uformell læring

Hvert år får mer enn 7000 prosjekter i Europa støtte fra Aktiv Ungdom, noe som bidrar til at 130 000 unge europeere får mulighet til å delta på en uformell læringsarena. Programmet gir støtte til prosjekter som stimulerer internasjonalt samarbeid og engasjerer til aktiv samfunnsdeltakelse. Videre skal prosjektene bidra til tverrkulturell forståelse, skape grunnlag for solidaritet og toleranse, og inkludere unge med færre muligheter.

869 norske deltakere

Norge er med EU-programmet, og i 2009 ga Aktiv Ungdom i Norge støtte til hele 99 prosjekter over hele Europa, for at til sammen 1503 ungdommer skulle delta. Av deltakerne på disse prosjektene var 869 norske. Det er unge i alderen 15-28 år som er målgruppen for EU-programmet. ■

☼ Det europeiske byrå for legemiddelvurdering (EMA) ligger i London og har ansvaret for å koordinere samarbeidet mellom medlemslandenes myndigheter.

☼ To vitenskapelige komiteer, en for legemidler til mennesker og en for legemidler til dyr, er ansvarlige for vurderingen av nye legemidler. Komiteene består av eksperter fra medlemslandene.

☼ Gjennom EØS-avtalen har Norge deltatt i EMA siden 2000. Det innebærer at det er norske eksperter i styret og i de ulike vitenskapelige komiteene, og at Norge følger anbefalingene fra byrået. Norske eksperter har tale- og forslagsrett på lik linje med medlemslandene, men har ikke stemmerett. I EMA, som mange andre organer i EU-systemet, stemmes det sjelden.

Gir sikker og raskere tilgang til nye medisiner

Da produsenten søkte om å få godkjenne et nytt kreftlegemiddel, var norske legemiddelekspertene med på å utrede medisinen før den ble godkjent i hele EU/EØS-området.

Gjennom deltakelse i Det europeiske byrå for legemiddelvurdering (EMA) er Norge på lik linje med EUs medlemsland med på å vurdere hvilke nye medisiner som skal kunne selges i EU og Norge. Det omfatter medisiner med nye virkestoffer samt alle høyteknologiske legemidler, særlig de som er utviklet ved hjelp av bioteknologi. Målet med en slik sentral godkjenning prosedyre er å gjøre sikre og effektive legemidler raskt tilgjengelig i alle EU/EØS-land.

Bedre ressursutnyttelse

– Gjennom Det europeiske legemiddelbyrået drar vi nytte av ressursene til alle landenes legemiddelverk og får dermed en raskere og grundigere saksbehandling av nye medisiner, sier direktør i Statens legemiddelverk, Gro Ramsten Wesenberg. Hun sitter selv i det øverste styret til EMA og møter sine europeiske kolleger åtte ganger i året.

– Hadde vi ikke deltatt i dette byrået, måtte vi utredet alle legemidlene selv. Det ville vært svært ressurskrevende samtidig

som vi ville mistet mye informasjon om bivirkningene og sikkerheten til medisinene, sier Wesenberg. Gjennom deltakelsen i byrået får norske pasienter tilgang til nye medisiner samtidig som pasienter i alle andre europeiske land. Vurderingene fra EMA danner grunnlaget når Statens legemiddelverk skal godkjenne medisiner i Norge. Fordi norske eksperter følger hele den europeiske godkjenning prosessen og underveis har mulighet til å påvirke om et legemiddel blir godkjent eller ikke, er norske myndigheter stort sett alltid enige i den felleseuropeiske vurderingen.

Utredning for fellesskapet

Ved utredningen av en søknad for et nytt legemiddel utnevnes to land som rapportører. Disse utfører den uavhengige vurderingen av om dette legemiddelet bør godkjennes. Også norske eksperter i Statens legemiddelverk utredet nye medisiner på vegne av fellesskapet hvert år. På basis av utredningen, vurderer eksperter i byråets vitenskapelige komiteer om de skal anbefale at medisinen godkjennes. Europakommisjonen

foretar den endelige beslutningen.

– Gjennom deltakelsen i byrået og disse utredningene får vi større innflytelse på den endelige godkjenningen. Samtidig gir prosessen oss god kunnskap om legemidlene, som vi igjen kan bruke til å gi bedre nasjonal rådgivning på hvordan legemidlene skal brukes, sier Wesenberg. ■

VIKTIG FOR FOLKEHELSE: Sammen med legemiddelkollegaer fra EUs medlemsland og Island møter direktør i Statens legemiddelverk Gro Ramsten Wesenberg (til høyre) i styret til Det europeiske byrået for legemiddelvurdering (EMA). Foto: EMA

Fakta

* Det europeiske institutt for innovasjon og teknologi (EIT) skal bidra til økt innovasjon og teknologioverføring fra forskning gjennom å koble forskning, utdanning og næringsliv.

* I styret sitter det folk fra næringslivet, forskere og høyere utdanningsinstitusjoner.

* Norge har vært med i EIT siden 2008.

Med norsk innovasjonserfaring

Det europeiske institutt for innovasjon og teknologi (EIT) skal bidra til å løfte Europas innovasjonsevne. Én av de 18 som sitter i dette EU-byråets øverste styre er forskningsdirektør i Statoil, Morten Loktu.

Hva er Det europeiske institutt for innovasjon og teknologi (EIT)?

– EIT var et initiativ fra Kommissjonspresident Barroso for å løfte Europas innovasjonsevne for å møte den globale konkurransen fra Asia og USA. EIT er et uavhengig organ som ikke er politiker- eller byråkratstyrt. EIT skal være et flaggskip i Europa for innovasjon. Byrådet skal

fremme og integrere høyere utdanning, forskning og innovasjon av høy kvalitet.

Du er den eneste fra et ikke-medlemsland i styret på 18. Hvordan kan det ha seg?

– Styremedlemmene representerer ikke landene sine direkte. For Norge er det viktig å være representert i styrende organer i EU med noen som kjenner norske miljøer og måten vi har integrert forskning og innovasjon på norsk sokkel. Gjennom mitt arbeid i Statoil og SINTEF har jeg vært med på å realisere det norske olje- og gasseventyret, som jo er en eneste stor innovasjon. Ett av målene til EIT er å få til samarbeid mellom myndigheter, forskningsinstitusjoner og næringslivet på tilsvarende måte som vi har fått til på norsk sokkel, og der kan min erfaring komme godt med.

Hva gjør EIT og styret du sitter i?

– Styret er den sentrale drivkraften bak

EIT. Vi er også ansvarlig for å velge ut, evaluere og støtte de såkalte kunnskaps- og innovasjonsnettverkene (KICs) som skal stå for forsknings- og undervisningsaktiviteten på ulike temaområder. Disse nettverkene er tett integrerte partnerskap som samler utdanning, teknologi, forskning, entreprenørskap og næringsliv for å fremme produksjon og utnyttelse av nye kunnskapsprodukter og overføre resultater fra utdanning og forskning til næringslivsrettet, teknologisk innovasjon. ■

SITTER I FØRERSETET: Morten Loktu sitter i EITs styre og bidrar til den strategiske ledelsen av instituttets aktiviteter. Foto: Gorm Kallestad, Statoil

Byrå: Det europeiske institutt for innovasjon og teknologi

Slik ble Sagene heftet på EU-prosjekter

Siden de første gang sa ja til å være med i et EU-prosjekt i 2005, har bydel Sagene i Oslo lært mye om forholdene i andre europeiske land, om internasjonalt samarbeid og om sitt eget arbeid. Prosjektmidler fra EU har de også fått.

– Vi ser på deltakelsen i EU-prosjekter som kompetanseheving. Det utvikler vår egen organisasjon både faglig og arbeidsmiljømessig, sier Tone Marie Hølmebakk, tidligere assisterende barne- og ungdomssjef i bydel Sagene som har hatt ansvar for kompetanseheving og utviklingsutvikling. Det hele begynte i 2005 da bydelen ble kontaktet av en organisasjon i Vilnius i Litauen som jobbet med et EU-prosjekt som hadde som mål å sette psykisk helse hos barn og unge på dagsorden.

– Litauen har mange barn på institusjon og ville gjerne ha med en partner fra Norge for å lære hvordan man jobber forebyggende, forteller Hølmebakk. Prosjektet ble finansiert av EUs folkehelseprogram.

SUNNE BARN I SUNNE FAMILIER: Sagene jobber sammen med internasjonale partnere for å se på hvordan ressurspersoner i barnas nærmiljø kan bidra til at barn og unge tar sunne valg. Foto: Arkivfoto bydel Sagene

Helseprogrammet er ment å supplere, støtte og tilføre verdi til den politikk medlemslandene fører, og bidra til økt solidaritet og velstand ved å beskytte og fremme menneskers helse og sikkerhet. Hølmebakk innrømmer at de i begynnelsen ikke visste helt hvordan man deltar i et slikt internasjonalt samarbeidsprosjekt.

– Derfor er det viktig å ha deltakelsen forankret i ledelsen og innarbeide satsingen i styringsdokumenter, råder Hølmebakk.

Erfaringsutveksling

Prosjektet om psykisk helse blant barn og unge ga bydelen gode kontakter og faglig nettverk både i Litauen og andre europeiske land.

– I tillegg lærte vi mye om å drive EU-prosjekter og ønsket derfor i neste omgang å lede vårt eget prosjekt, sier Hølmebakk. Denne gangen var det bydelens opp-

læringsprosjekt for barnehageansatte som ble eksportert: I et samarbeidsprosjekt med barnehageansvarlige i blant annet Milano, Aten, Dortmund, Reykjavik og førskoleutdanningen ved Høgskolen i Oslo, utviklet de en modell for faglig utvikling av barnehageansatte etter bydel Sagenes modell.

– De ansatte sier selv at de får mye igjen for å delta i disse prosjektene. Blant annet ser de det som interessant å diskutere fag med fagpersoner fra ulike land i Europa. Ved å lære om hvordan situasjonen er i andre land, får vi også større perspektiver på vårt eget arbeid, sier Hølmebakk. Selv om deltakelse i EU-prosjekter gir midler, er det ikke pengeoverføringene som er bydelens største motivasjon, påpeker Hølmebakk.

– Vi tenker langsiktig og bredt på hva bydelen får ut av prosjektdeltakelsen.

Fakta

EU-prosjektene bydel Sagene har deltatt i

- ✧ Prosjekt for fremme av psykisk helse blant barn og unge med samarbeidspartnere fra 16 europeiske land. Støttet av EUs folkehelseprogram.
- ✧ Erfaringsutveksling mellom aktører som jobber med bærekraftig utvikling av lokalsamfunn. Finansiert av EU-programmet for voksnes læring, Grundtvig.
- ✧ Prosjekt for utvikling av en modell som ser på rollen til ressurspersoner i barns nærmiljø i å bidra til at barn og unge velger helsefremmende atferd. Støttet av EUs folkehelseprogram.
- ✧ Utvikling av modell for opplæring av barnehageansatte – prosjekt ledet av Sagene og finansiert av EU-programmet Leonardo da Vinci for yrkesopplæring og -praksis.

MODELL FOR BARNEHAGEOPPLÆRING: Finansiert av EU-programmet Leonardo da Vinci ledet bydel Sagene et prosjekt der fem land utviklet en modell for opplæring av barnehageansatte. Foto: Arkivfoto bydel Sagene

Tverrfaglig jobbing

Sunne barn i sunne familier er tittelen på det prosjektet Sagene nå er midt inne i. Med 12 partnere i Kroatia, Danmark, Storbritannia, Spania og Italia jobber bydelen med et tverrfaglig perspektiv på helsefremming i familier ved også å se på hvordan andre ressurspersoner i barnas nærmiljø kan bidra til at barn og unge velger helsefremmende atferd.

– Barnefattigdom er en utfordring vi har i bydel Sagene. Vi synes derfor det er givende å jobbe videre med dette i et internasjonalt prosjekt, sier Hølmebakk. I dag profilerer bydel Sagene seg på sin deltakelse i internasjonalt samarbeid og bruker det som en del av sin rekrutteringsstrategi.

– Jeg anbefaler andre å gjøre det samme. ■

GRANSKER DOKUMENTER: Etter kurs i regi av Frontex er politibetjent og dokumentgransker Tone Brendås nå blitt flinkere til å oppdage falske pass fordi hun har fått grundig innføring i hvordan dokumentene produseres og de mest aktuelle forfalskninger som benyttes. Foto: Miriam Stackpole Dahl, EU-delegasjonen

.....

Vokter yttergrensen sammen

Etter stor økning i ulovlig innvandring til Hellas, ba landet EU om hjelp. Blant de 175 nasjonale grensekontrollørene som ble sendt til Hellas, var det fem norske politifolk. Dette er en del av Frontex-samarbeidet som Norge er med i.

På samme måte kan norske grensekontrollører få hjelp av europeiske kollegaer på Norges yttergrense dersom det skulle være behov for det. Etter at Schengen-samarbeidet ble opprettet og grensekontrollen mellom de nå 25 medlemslandene ble opphevet, har kontrollen ved yttergrensen fått økt betydning.

Som Schengen-medlem vokter Norge Schengens yttergrenser langs hele norskekysten, på flyplassene og mot grensen til Russland. På samme måte vokter Polen i praksis våre felles grenser mot øst, Spania mot sør og Hellas mot sørøst. For å bedre koordineringen av medlemslandenes arbeid med kontroll og overvåking av de ytre grensene og sikre likebehandling og enhetlig praksis ved grenseovergangene, opprettet EU i 2004 grensekontrollbyrået Frontex.

– God kontroll av yttergrensene er nød-

vendig for å bekjempe alvorlig kriminalitet og sørge for sikkerheten. Ved at Norge er med i Frontex får vi vite mer om hvem som kommer inn i Schengen og senere kan komme til Norge, sier politiinspektør Jan Erik Nybakk, som er koordinator for Frontex i Politidirektoratet.

Rask tilgang til informasjon

Mens passasjerer fra land utenfor Schengen passerer passkontrollen på Gardermoen, sitter det politifolk noen hundre meter unna på Felleskontoret for politi og toll ved Gardermoen og følger med på PC-skjermen. Her tikker etterretningsinformasjon fra Frontex kontinuerlig inn.

– Gjennom Frontex får vi tilgang til etterretning og informasjon om trender i migrasjonsstrømmene lenge før de kommer til oss. Slik kan vi være forberedt hvis vi vet at noen kommer med falske pass, for eksempel, sier seksjonssjef ved

Gardermoen politistasjon, Tom Fjæstad. Denne informasjonen er svært viktig for et lite land som Norge.

– Før måtte vi hente inn denne informasjonen ved at vi ringte grensekontroller i Europa enkeltvis, og vi måtte lage våre egne systemer for etterretning basert på våre saker. Nå kan vi benytte oss av alle Schengen-landenes erfaringer. Med Frontex blir informasjonsinnhenting mindre sporadisk, sier Fjæstad.

Deltar i fellesoperasjoner

Hvert Schengen-land har ansvaret for å overvåke sine egne yttergrenser. Frontex sørger for at aktiviteten koordineres, og organiserer fellesoperasjoner og utstasjonering av polititjenestemenn til grenseposter som har behov.

MED FRONTEX: Hilde Haug fra Kripos og Øyvind Jenssen fra Midtre Hålogaland politidistrikt er en del av den norske ekspertpoolen for grensekontroll som deltar på operasjoner på Schengens yttergrense. Her deltar de i en Frontex-operasjon på grensen til Tyrkia i juni 2010. Foto: Politiet

Fakta

✧ Grensekontrollbyrået Frontex' hovedoppgave er å koordinere medlemslandenes samarbeid om kontroll av Schengens yttergrenser. Byrået yter støtte og veiledning, formidler informasjon og bidrar med opplæring.

✧ Norsk deltakelse i byrået er underlagt Justisdepartementet, men det daglige ansvaret ivaretas av Politidirektoratet. Norge har en representant i Frontex' styre.

✧ Frontex er en del av Schengen-samarbeidet og avtalen om deltakelse er en bilateral avtale.

✧ Nasjonale myndigheter analyserer den nasjonale situasjonen og rapporterer videre til Frontex som lager et totalbilde for hele Schengen-området, og formidler det tilbake til hvert land.

– Frontex viktig for Norge

Einar Dale har lang fartstid i norsk politi. De siste årene har han jobbet som nasjonal ekspert i Frontex' hovedkvarter i Warszawa.

– Schengen-samarbeidet fungerer ikke uten at man deler på ansvaret for grensekontrollen. Derfor er grunnlaget for Frontex byrdefordeling, sier han. Som nasjonal ekspert i Frontex jobber Dale på lik linje med alle de andre kollegaene.

– Det er viktig å ha nordmenn på innsiden. Her har jeg mulighet til å bruke kompetansen min på min nordiske måte, forteller Dale.

Det er norske politifolk utstasjonert i slike fellesoperasjoner store deler av året. De siste årene har det i hovedsak vært Hellas, Italia og Spania som norske tjenestemenn har dratt til. I tillegg har norske politifolk siden 2008 deltatt i en beredskapsstyrke, den såkalte RABIT-poolen (Rapid Border Interventions Teams), som skal kunne rykke ut på fem dagers varsel for å bistå kollegaer i andre Schengen-land. Det var fra denne poolen de fem norske politifolkene ble sendt til grensen mellom Hellas og Tyrkia i november 2010. Det er første gang i Frontex' historie at denne beredskapsstyrken er blitt brukt.

– Gjennom Schengen er det også Norges ansvar at grensekontrollen blir gjort på en ordentlig måte i Middelhavet. Ved å være utplassert ved yttergrensen andre steder hever vi vår egen kompetanse, skaper nettverk og får internasjonal erfaring, samtidig som vi hjelper kolleger, sier Nybakk.

Politiførstebetjent Lars Hegstad ved Gardermoen politistasjon deltok i en operasjon i Italia hvor han sammen med kollegaer fra Italia og andre Schengen-land jobbet med båtflyktninger.

– Det var lærerikt og viktig å se hvordan grensekontrollen fungerer andre steder i Europa. Siden vi jobber for hverandre og er det ekstra viktig at alle gjør en god jobb, sier Hegstad. Etter oppholdet er det også mye lettere for grensekontrolløren å ta en telefon til en flyplass et annet sted i Europa hvis de har spørsmål.

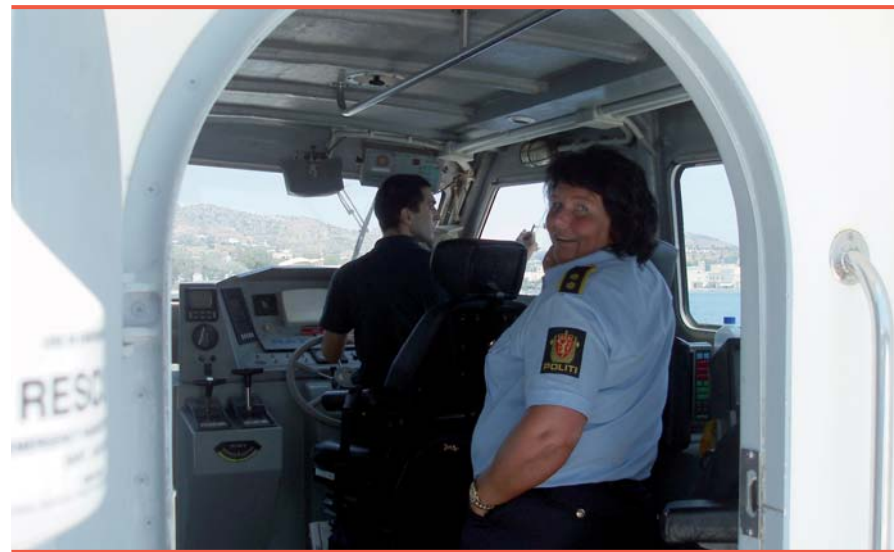
Verdifull opplæring

Opplæring er også en viktig oppgave for Frontex, noe norsk politi verdsetter høyt.

– Frontex er fremfor alt kompetanseheverende for norsk politi. Norge har ingen egen utdanning for grensekontrollører på det nivå som Frontex gir. Gjennom

Frontex kan vi få kurs blant annet i hvordan oppdage falske pass, og analyse av etterretningsinformasjon. Den kunnska-

pen kommer hele det norske politiet til gode, sier Nybakk. ■

MED FRONTEx: Hilde Haug fra Kripos deltok i Frontex-operasjonen OP Poseidon i juni 2010. Operasjonen bisto gresk politi på grensen mot Tyrkia. Foto: Politiet

Programdeltakelse gir muligheter

Likestillings- og diskrimineringsombudet satte fokus på likestilling og mangfold i arbeidslivet. Prosjektstøtten de fikk gjennom EUs sysselsettingsprogram (PROGRESS) bidro til at kampanjen nådde ut til mange flere enn hva som ellers hadde vært mulig.

Alle norske arbeidsgivere er pålagt å jobbe aktivt, målrettet og planmessig for likestilling og mot diskriminering. Arbeidet skal være fullt offentlig og bedriftene skal rapportere om det i årsrapporten eller årsregnskapet. Aktivitets- og rapporteringspliktene er det viktigste redskapet i arbeidet for å oppnå likestilling i arbeidslivet.

Ukjent for mange
Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) gir veiledning om hvordan arbeidsgivere og andre kan imøtekomme disse pliktene. Mange verden kjenner til sine plikter, eller til mulighetene

som finnes for å nyttegjøre mangfoldet i samfunnet til det beste for sine virksomheter.

– Vi har gjennomført en kampanje for å øke bevisstheten om aktivitets- og rapporteringsplikten. Vi holdt blant annet kurs, tilrettela informasjonsmateriell, holdt workshops og laget en nasjonal informasjonskampanje, forteller likestillings- og diskrimineringsombud Sunniva Ørstavik.

Nådde ut til flere

– Gjennom midlene fra PROGRESS har vi fått satt av tid og kunnet fokusere på og prioritere å jobbe med bevisstgjøring om rapporteringsplikten på likestillingsfeltet som er én av mange ting som kjemper om vår oppmerksomhet, forteller Ørstavik. Prosjektet er finansiert med midler fra PROGRESS, fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Likestillings-

og diskrimineringsombudet og Barne-, ungdoms- og familieetaten.

– Men uten midler fra PROGRESS – som utgjør nær to tredeler av prosjektets budsjett - hadde ikke dette kunnet bli så prioritert, bredt og grundig som det ble. Støtten har bidratt til å øke vår evne til å nå ut på en skala som ellers ikke hadde vært mulig, sier ombudet.

LDO ble kjent med mulighetene i PROGRESS-programmet i forbindelse med det europeiske året for like muligheter i 2007. LDO var koordinator for norske aktiviteter som fikk støtte fra EU. Etter at året var omme, ble de fortalt at Kommisjonen ønsket å videreføre det gode bevisstgjøringsarbeidet og at de ville lyse ut midler gjennom PROGRESS.

– Nå har vi fått prosjektmidler to år på rad. ■

Fakta

PROGRESS-programmet for sysselsetting og sosial solidaritet finansierer aktiviteter rettet mot å nå mål om å styrke kunnskap og forståelse for sysselsetting, sosial beskyttelse, integrasjon, arbeidsliv, ikke-diskriminering og likestilling.

Programmet gir i hovedsak støtte til medfinansiering av prosjekter og til innkjøp av prosjekter og tjenester fra Europakommisjonen.

Norge deltar i programmet gjennom EØS-avtalen.

NÅDDE UT TIL MANGE: Sunniva Ørstavik er likestillings- og diskrimineringsombud. Ombudet har mottatt støtte av PROGRESS-programmet til to ettårige prosjekter.
Foto: Wesenberg kolonihaven.no

Program: PROGRESS

MEDIA-programmet er EUs program for å styrke film-, fjernsyns- og spillbransjen i Europa gjennom et mangfold av ulike satsinger og tilskuddsordninger.

MEDIA har som mål å bevare og styrke det europeiske kulturelle mangfoldet.

Produsenter, distributører, festivaler, filmskoler og andre i den audiovisuelle bransjen kan søke om støtte til blant annet etterutdanning, utvikling og distribusjon.

Norske filmer som har blitt vist i Europa med distribusjonsstøtte fra MEDIA de siste årene:

Reprise (10 land)
 Trigger (7 land)
 Den brysomme mannen (9 land)
 O'Horten (11 land)
 De usynlige (10 land)
 Nord (13 land)

Bringer norsk film til Europa

Den prisbelønte norske filmen *Nord*, om Jomar som reiser nordover med snøscooter for å finne sin ukjente sønn, har blitt vist på kino i 13 europeiske land med støtte fra EU-programmet MEDIA.

– Vi er selvsagt veldig glade for at *Nord* har blitt vist på kino i så mange land og at det er mange som har sett den. Det er nesten dobbelt så mange som har sett filmen i Tyskland som i Norge, sier *Nord*-produsent Sigve Endresen. Han er også glad for at distribusjonsstøtten fra MEDIA-programmet gjør at flere europeiske filmer blir vist i Norge. Rundt 20 europeiske filmer settes årlig opp på ki-

noer i Norge med tilskudd fra MEDIA.

– Umulig uten støtte

Nord er basert på et manus av Erlend Loe, og handler om Jomar (spilt av Anders Baasmo Christiansen) som reiser nordover for å finne sønnen sin. Filmen ble i 2009 vist på 30 filmfestivaler og vant 10 internasjonale priser. Det franske salgsselskapet Memento Films har solgt filmen internasjonalt og kan fortelle at tilbakemeldingene fra distributørene er klar: Uten støtten fra MEDIA-programmet ville de ikke hatt muligheten til å sette opp en såpass "liten", men veldig interessant, arthousefilm på kino.

Kritisk tidspunkt

Den norske filmen *Appelsinpiken*, basert på Jostein Gaarders ungdomsroman, har fått utviklingsstøtte fra MEDIA.

– Vi fikk støtte fra MEDIA på et tidlig

tidspunkt da vi ennå ikke hadde finansiert filmen. Dette var viktige midler for å få videreutviklet filmen, sier produsent Axel Helgeland, som også søkte og fikk tilskudd til finansieringsutgifter fra MEDIA-i2i til *Appelsinpiken*.

Tilbakeføring til bransjen

– Norge er et lite land og film er et internasjonalt medium. Vi har behov for å vise filmene våre i andre land og for å samarbeide over grensene. Det bidrar MEDIA-programmet til, sier Sidsel Hellebø-Hansson, leder i MEDIA Desk Norge. MEDIA Desks hovedoppgave er å informere og hjelpe den norske filmbransjen til å bruke mulighetene i EUs MEDIA-program. Norge har de siste årene betalt om lag 20 millioner kroner årlig for deltakelse i MEDIA-programmet. Mens overføringen fra MEDIA til norsk filmbransje de siste årene har ligget på mellom 16,6 og 21,6 millioner.

– Vel så viktig som utbyttet i kroner og øre er kunnskapen og nettverket bransjen får gjennom deltakelsen i MEDIA, sier Hellebø-Hansson. ■

APPELSINPIKEN: Annie D. Nygaard i rollen som Appelsinpiken. Filmen har også fått støtte fra EU-programmet MEDIA. Foto: Sandrew Metronome

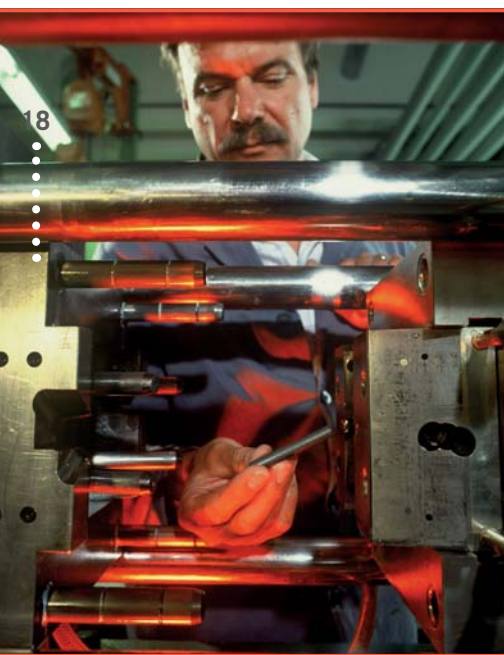

- VANNRENETEKNOLOGI: Det lille selskapet MilNor trengte samarbeidspartnere for sin teknologi for vannrensing, og fant dem med hjelp fra Enterprise Europe Network (EEN).
- Foto: Roy Ivar Olsen

.....

Fant forretningspartnere

De har utviklet en ny vannrenseteknologi for å skille olje og fett fra vann. Etter å ha presentert sin teknologi via Enterprise Europe Network, tok det ikke lang tid før MilNor AS på Jevnaker hadde europeiske forretningspartnere.

MilNor startet opp på Jevnaker i 2008, har tre ansatte på fulltid og har spesialisert seg på vannrenseteknologi for å skille olje og fett fra vann. De har norske partnere som lager prosessanlegget de bruker, men hadde ikke funnet de forretningspartnere de ønsket seg i Norge. Høsten 2010 fikk de derfor hjelp via Enterprise Europe Network til å legge ut en profil av sin teknologi i nettverkets teknologidatabase. Kort tid etter fikk de respons.

– De som kontaktet oss var veldig interessante, og vi har allerede inngått en avtale om å etablere et teknologisamarbeid med et tysk og et sveitsisk selskap, og er i dialog med bedrifter fra Tyrkia, Polen og Frankrike, sier daglig leder i MilNor, Geir Olsen.

KONKURRANSEEVNE: CIP-programmet for konkurransevne og innovasjon har små og mellomstore bedrifter som sitt hovedfokus. Foto: European Union

Hjelper bedrifter

EØS-avtalen gir norske bedrifter adgang til EUs indre marked på lik linje med bedrifter i EU-land. Gjennom tjenestetilbudet Enterprise Europe Network i Norge kan bedrifter få hjelp til å bli mer konkurransedyktige, øke innovasjonsevnen og bedre utnytte mulighetene EØS-avtalen gir. Enterprise Europe Network er en del av EUs rammeprogram for konkurransevne og innovasjon (CIP) som Norge deltar i.

– Vi hjelper norske bedrifter ut på det europeiske markedet og gir dem EU- og teknologirådgivning. Vi kan hjelpe bedrifter som for eksempel leter etter en underleverandør eller en samarbeidspartner for utvikling av ny teknologi, forteller Marthe Haugland. Hun er fungerende direktør for europasaker i Innovasjon Norge som leder Enterprise Europe Network i Norge. Haugland kan fortelle at de hjelper så

mange som 2000-3000 bedrifter i året, i tillegg kommer de mange som søker råd på nettsidene deres. Nettverket hjelper bedrifter med å løse problemer relatert til EØS-avtalen og det indre marked, holder kurs i hvordan man søker om støtte fra EU-programmer og er via nettverket et knutepunktet for kontakt ut i hele Europa.

Teknologioverføring

– Forskning viser at bedrifter trenger samarbeidspartnere for å skape mer innovasjon og at de som handler på tvers av landegrensene vokser raskere enn de som holder seg nasjonalt, sier Haugland. Teknologidatabasen som nettverket driver inneholder mer enn 13000 interesseprofiler på teknologiløsninger.

– Teknologidatabasen er en god mulighet for norske bedrifter til å profilere teknologi eller finne teknologi de leter etter. Vi bistår med å opprette kontakt, sier Haugland.

Fakta

- ☼ Norge deltar gjennom EØS-avtalen i EUs rammeprogram for konkurranseevne og innovasjon (CIP) som har som mål å fremme konkurranseevnen spesielt til små og mellomstore bedrifter. Programmet støtter innovasjonsaktiviteter, gir bedre tilgang til finansiering og leverer forretningsstøtte til regionene.
- ☼ CIP er bygd opp rundt tre hovedprogrammer: Innovasjons- og entreprenørskapsprogrammet (EIP) som skal øke tilgangen til kapital og bidra til å fremme entreprenørskap og innovasjon, IKT-programmet (ICT PSP), Energiprogrammet (IEE II) som skal fremme bærekraftig utvikling i Europa.
- ☼ Enterprise Europe Network (EEN) er europeiske nettverk av bedriftsrådgivningstjenester som informerer og veileder bedrifter til samarbeid og kontakt i det europeiske markedet. EEN er en del av innovasjons- og entreprenørskapsprogrammet i CIP.

MilNor har fått mange interessante kontakter etter at de la ut teknologiprofilen sin i databasen.

– Vi har fått testet vannrenseutstyret vårt og fikk tilbakemelding på at vi er et lokomotiv som trenger vogner. Enterprise Europe Network hjalp oss med å finne partnere vi har behov for videre, sier Olsen. ■

Program: Erasmus

Ventet på Erasmus

Hvorfor valgte du å reise på Erasmus-utveksling?

– Det var en god mulighet til å lære om internasjonal juss, og til å forbedre språkkunnskapene. I tillegg så jeg det som en god erfaring og en mulighet til

å bryte opp en fem års utdanning som gjerne beskrives som litt tørr.

Hvordan oppdaget du Erasmus-programmet?

– Jeg visste om Erasmus-muligheten helt

fra starten av studiet, og ventet bare på at det skulle bli min tur. Da jeg var kommet langt nok i studiet til å kunne dra, leste jeg meg opp på universitetets nettsider for å finne ut hvilke muligheter som fantes.

Hva fikk du ut av utvekslingsoppholdet?

– Jeg har lært mye om EU-rett generelt, i tillegg til at jeg har fått god kjennskap til juridiske begreper på engelsk. Engelsk dagligtale er også bedre nå enn da jeg kom. Jeg har nok også lært litt mer om meg selv av å være her, noe jeg tror alle utvekslingsstudenter gjør under et slikt opphold. Nettverket jeg har fått, kommer jeg til å holde kontakten med. Man blir mer enn studiekamerater etter et slikt semester, man blir venner. Jeg kunne gjerne tenke meg å jobbe i utlandet på et senere tidspunkt, og da tror jeg utvekslingsoppholdet kommer godt med. ■

UTVEKSLING I BELGIA: Steffen Tronstad (26) er jusstudent ved UiO, opprinnelig fra Kristiansand. Avsluttet sitt opphold som Erasmus-student i Leuven i Belgia våren 2010. Foto: Marte Tvinnereim, EU-delegasjonen.

• SATELLITT I TROMSØ: Fra bakkestasjonen i Tromsø overvåkes europeiske havområder for mulig oljesøl. Foto: Hugo Isaksen

Overvåker oljesøl med satellitt

Med radarbilder overvåkes europeiske havområder for oljesøl. Kongsberg Satellite Services (KSAT) leverer daglig denne tjenesten til Det europeiske sjøsikkerhetsbyrået (EMSA).

20 Norge har deltatt i Det europeiske sjøsikkerhetsbyrået (EMSA) siden 2004. Byrået ble opprettet i kjølvannet av Erika-ulykken utenfor kysten av Frankrike i 1999, der store mengder olje rant ut i havet. EU-byrået skal bidra til et bedre maritimt sikkerhetssystem og til å redusere ulykker og forurensing fra skip. Konkret tilbyr

EMSA blant annet teknisk og vitenskapelig ekspertise og rådgivning til Europakommisjonen når det gjelder maritim forebygging av forurensing gjennom utvikling og oppdatering av regelverk i EU, overvåking av implementering og evaluering av tiltak som iverksettes.

Tromsø varsler Europa

Fra 2007 har EMSA hatt ansvaret for å koordinere den europeiske tjenesten for varsling av oljeforurensing. KSAT samt norske og andre europeiske myndigheter har i mange år samarbeidet om utviklingen av en satellittbasert tjeneste for miljøovervåking. Fra bakkestasjonen i Tromsø overvåker KSAT daglig havområdene fra Barentshavet til Svartehavet for mulig oljesøl. Oppdages oljesøl, varsles sjøsikkerhetsbyråets hovedkvarter i Lisboa som igjen varsler medlemslandene, inkludert Norge.

– Radaren vi bruker er følsom for små mengder olje. Vi analyserer bildene, og dersom vi finner olje rapporteres dette. På under en halv time vil landet som er rammet være varslet, forteller Line Stein-

bakk som er ansvarlig for denne satellitt-tjenesten hos KSAT. Deretter kan landet sende ut fly eller båt for å undersøke oljesølet nærmere.

– Vår satellittbaserte radarteologi etterfulgt av fly som drar ut for å verifisere, er en kostnadseffektiv måte å oppdage og varsle om oljesøl, sier Steinbakk.

Norsk deltakelse i styret

Deltakelsen i sjøsikkerhetsbyrået innebærer at Norge sitter i EMSAs styre, og i løpet av de siste årene har assisterende sjøfartsdirektør Sigurd Gude jevnlig vært på styremøtene som norsk representant. Han forteller at styret først og fremst er et administrativt styre som tar seg av regnskaps- bemannings- og budsjettmessige spørsmål.

– Det er viktig at Norge er representert i styret i de organene vi er med i. Som

SATELLITTBILDE: Slik ser oljesøl oppdaget av et satellittbilde fra KSAT ut. Foto: ESA 2009/processed by KSAT

Fakta

✱ Det europeiske sjøsikkerhetsbyrået EMSA ble opprettet for å sikre at Europakommisjonen og medlemslandene har nødvendig ekspertise samt teknisk og vitenskapelig støtte for å kunne ha et høyt maritimt sikkerhets- og miljønivå i sitt harmoniserte regelverk.

✱ Gjennom EØS-avtalen Norge deltar i EMSA. Norge har en styrerepresentant fra Sjøfartsdirektoratet med varamann fra Kystverket.

styremedlem fra et land utenfor EU, har jeg forslags- og talerett, men ikke stemmerett. Det er dog svært sjelden at det er voteringer, som oftest bare ved valg av styreleder, sier Gude.

EMSA fremmer ikke forslag eller vedtar nytt regelverk, men er et rådgivende organ på sjøsikkerhet, og da særlig for Europakommisjonen.

– Gjennom vår deltakelse kan vi få hjelp i forbindelse med oljeutslipp hvis vi ønsker det, Sjøfartsdirektoratet og Kystverket kan delta på kurs, og vi får også tilgang til EMSAs revisjonsrapporter av de maritime skolene, sier Gude fra Sjøfartsdirektoratet. ■

OLJEUTSLIPP: For å bistå ved oljeutslipp chartrer EMSA skip med spesialutstyr og mannskap for å bistå i håndteringen av oljeutslipp. Foto: European Union

Fakta

- * EUs utviklings- og informasjonssenter for yrkesopplæring (CEDEFOP) har ansvar for å fremme og utvikle yrkesfaglig utdanning og opplæring i EU.
- * CEDEFOPs oppgaver er blant annet å samle dokumentasjon og analysere data, bidra til utvikling og koordinere forskning, spre informasjon, oppfordre til fellesløsninger og være et forum for idéutveksling.
- * CEDEFOP initierer og finansierer også en rekke studier og forskningsprosjekter i medlemsstatene som gir viktige bidrag til kvalitetsarbeidet.
- * Norge deltar i byrået gjennom EØS-avtalen.

Hva betaler Norge for program- og byrådeltakelsen?

To tredeler av av det Norge i 2010 betalte for EØS-deltakelse i EUs programmer og byråer går til forskningsprogrammet.

Norge deltar i 19 av EUs programmer og i 26 EU-byråer. For det betaler Norge et årlig bidrag til programmenes og byråenes budsjett. Mens EU-landenes deltakelse i programsamarbeidet og byråene

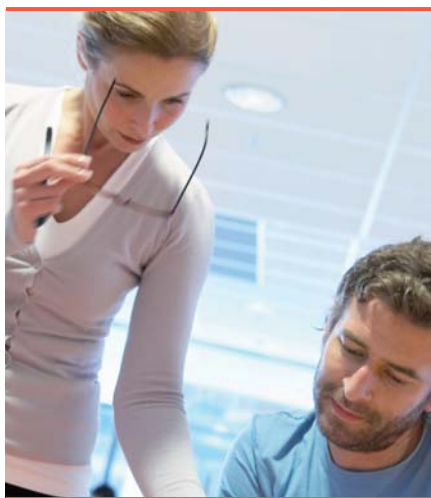

Foto: Berit Roald, Scanpix

dekkes gjennom EUs fellesbudsjett, beregnes EFTA/EØS-landenes andel av programbudsjettet vanligvis på grunnlag av brutto nasjonalprodukt (BNP). Det norske bidrag kommer i tillegg til midlene finansiert over EUs fellesbudsjett og øker dermed det totale budsjettet.

Mest til forskning og utdanning

I 2010 betalte Norge 1,67 milliarder kroner for vår EØS-deltakelse i EU-programmer og -byråer. To tredeler av dette går til deltakelse i rammeprogrammet for forskning, mens i overkant av en tidel går til utdanningsprogrammene. I tillegg bidrar Norge med om lag 200 millioner kroner årlig for den norske deltakelsen i Interreg-programmet. Kommunal- og regionaldepartementet betaler rundt 100 millioner, mens de resterende 100 millionene er finansiert av kommunale, fylkeskommunale og private aktører som deltar i prosjektene.

Gjennom Schengen-avtalen deltar Norge også i grensekontrollbyrået Frontex, og vi har bilaterale samarbeidsavtaler som gir oss rett til å delta i flere andre byråer slik som EUs forsvarsbyrå (EDA), Det europeiske satellittsenteret (EUSC) og EUs utviklings- og informasjonssenter for yrkesopplæring (CEDEFOP). Til sammen utgjør det norske bidraget til EU-programmer og -byråer dermed om lag to milliarder kroner årlig.

Tilgang til kunnskap

Det finnes ingen samlet oversikt over hvor mye programmidler som tilbakeføres til norske aktører slik som studenter, forskere, institusjoner eller bedrifter fra EUs programmidler. Nasjonale undersøkelser på forsknings- og utdanningsområdet har vist at størstedelen av kontingenten hentes tilbake i form av prosjektdeltakelse. Tilgangen til kunnskap og nettverk er også svært viktig. ■

EU-programmene Norge deltar i

Norge deltar per i dag i 19 EU-programmer. 18 av programmene deltar vi i gjennom EØS-avtalen, mens Interreg skjer utenfor rammen av EØS. Felles for de fleste av programmene er at norske aktører kan søke om prosjektstøtte fra programmene.

Forskning og teknologi

EUs 7. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling

Programmet er verdens største forskningsprogram og har som overordnet mål å bidra til å gjøre EU til verdens ledende forskningsområde. Programmet skal fremme og investere i fremragende forskning i verdensklasse. Norske aktører deltar på lik linje med deltakere fra EUs medlemsland. Norges forskningsråd har ansvar for informasjon og rådgiving om programmet i Norge.

EU-programmet Galileo

Programmet skal etablere et sivilt satellittnavigasjonssystem som vil virke sammen med det amerikanske GPS-systemet. Galileo skal bestå av 30 satellitter og vil gi bedre tilgang til satellittsignaler i områder hvor det i dag er dårlig dekning, særlig i

nordområdene. Som deltaker i utbyggingen av Galileo vil Norge kunne påvirke utformingen av systemet og sikre at Galileo får god ytelse i norske områder.

Helse

EU-programmet for helse

Programmet er ment å supplere, støtte og tilføre verdi til den politikken medlemsstatene fører, og bidra til økt solidaritet og velstand i EU ved å beskytte og fremme menneskers helse og sikkerhet. Helsedepartementet er nasjonalt kontaktpunkt.

EUs program for narkotikaforebygging og informasjon

Målet med programmet er å forebygge og redusere avhengighet og skadevirkninger ved bruk av narkotiske stoffer. Programmet gir delstøtte til prosjekter og organisasjoner som kan bidra til å oppnå

EUs mål på rusfeltet. Helsedepartementet er nasjonalt kontaktpunkt.

Informasjonssamfunnet

EU-programmet Sikrere internett

Programmet har som mål å fremme sikker bruk av internett og annen kommunikasjonsteknologi blant barn og ungdom. Programmet skal også motvirke ulovlig og skadelig innhold. Kontaktpunkt i Norge er Medietilsynets Trygg bruk-senter

EUs program for samvirkeløsninger for europisk offentlig forvaltning (ISA)

Programmet skal støtte samarbeidet mellom europeiske offentlige forvaltninger ved å legge til rette for effektiv elektronisk kommunikasjon over landegrensene og på tvers av sektorer. Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet har overordnet ansvar for å koordinere norsk deltakelse i programmet.

Innovasjon

EUs program for konkurransevne og innovasjon (CIP)

Formålet er å fremme konkurransevnen til europeiske bedrifter. Med små og mellomstore bedrifter som sitt viktigste mål, støtter programmet innovasjonsaktiviteter, gir bedre tilgang til finansiering og leverer forretningsstøtte til regionene. Kontaktpunkter i Norge er Innovasjon Norge, DIFI og Enova.

Kultur og media

EUs kulturprogram

Programmet skal fremme et felleseuropeisk kulturområde gjennom støtte til utvikling av kulturelt samarbeid mellom kunstnere, kulturarbeidere og kulturinstitusjoner. Kontaktpunkt i Norge er Kulturrådet.

EU-programmet Media 2007

Programmet skal bevare og styrke det europeiske kulturelle mangfoldet og den kinematografiske og audiovisuelle arven. Økonomisk støtte til den audiovisuelle industrien skal gjøre den i stand til mer effektivt å spille en kulturell rolle i samfunnet. Kontaktpunkt er MEDIA Desk Norge.

Regionalpolitikk

EU-programmet Interreg

Interreg er EUs program for å fremme sosial og økonomisk integrasjon over landegrensene gjennom regionalt samarbeid. Statlige aktører, fylkeskommuner, kommuner, frivillige organisasjoner og private bedrifter kan delta i prosjektene. Interreg-satsingen i Norge samordnes av Kommunal- og regionaldepartementet.

Samferdsel

EU-programmet Marco Polo II

Programmet skal fremme et mer miljøvennlig godstransportsystem, og gir økonomisk oppstartsstøtte til nye transportløsninger som bidrar til å overføre transport av gods fra vei til sjø, jernbane og indre vannveier. Kontaktpunkt for maritime søknader er Innovasjon Norge, for alle andre søknader er kontaktpunkt Samferdselsdepartementet.

Sivil krisehåndtering

Samordningsmekanismen for sivil beredskap og krisehåndtering

Samordningsmekanismen skal støtte og supplere medlemslandenes nasjonale beredskap enten det er naturutløste hendelser eller menneskeskapte katastrofer.

Samordningsmekanismen er EUs hovedverktøy for sivil beredskapsinnsats og legger til rette for bistand mellom medlemsland og til tredjeland. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) forvalter norsk deltakelse i programmet.

Sosialpolitikk og forbrukerbeskyttelse

EU-programmet Daphne III

Daphne III har som mål å forebygge og bekjempe alle former for vold som finner sted offentlig og privat mot barn, ungdom og kvinner, ved hjelp av forebyggende tiltak og støtte til ofre og risikogrupper. Nasjonalt kunnskapssenter om vald og traumatisk stress (NKVTS) legger til rette for norske søknader.

EU-programmet for forbrukerpolitikk

Programmet skal bidra til beskyttelse av europeiske forbrukere. Gjennom programmet gis det økonomisk støtte og opplæring til europeiske forbrukerorganisasjoner og satses på forbrukerutdanning. Norge deltar også i nettverket for europeiske forbrukerkontorer. Kontakt er Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet.

EU-programmet for sysselsetting og sosial solidaritet (PROGRESS)

Programmet skal finansiere aktiviteter rettet mot å nå programmets felles mål om blant annet å styrke kunnskap og forståelse for sysselsetting, sosial beskyttelse og integrasjon, arbeidsliv, ikke-diskriminering og likestilling. Kontaktpunkt er Arbeidsdepartementet for sysselsetting og Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet for de øvrige områdene.

Statistikk

EUs statistikkprogram

Programmet dekker produksjon og forsyning av statistiske produkter og tjenester til brukerne, forbedring av kvaliteten på statistikk og videre utvikling av det europeiske statistiske system. Statistisk Sentralbyrå har ansvaret for forvaltningen av den norske deltakelsen.

Utdanning og ungdom

EU-programmet Aktiv ungdom

Aktiv ungdom er EUs ungdomsprogram for ikke-formell læring. Det gis støtte til gruppeutveksling, Volontørtjeneste og lokale ungdomsprosjekter. Kontaktpunkt er Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir).

EU-programmet for livslang læring (LLP)

EUs program for livslang læring skal bidra til økt utveksling, samarbeid og mobilitet mellom utdanningssystemene i Europa. Programmet består av fire sektorprogrammer; Comenius for barnehage, grunnskole, videregående samt lærerutdanning; Erasmus for samarbeid mellom høyere utdanningsinstitusjoner; Grundtvig for voksnes læring og Leonardo da Vinci for yrkesopplæring- og praksis samt samarbeid mellom utdanningssektoren og næringslivet. Kontaktpunkt i Norge er Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU)

Programmet Erasmus Mundus II

Målsetningen med programmet er å bidra til å styrke kvaliteten og attraktiviteten til europeisk høyere utdanning og samarbeid med tredjelands høyere utdanningsinstitusjoner. Kontaktpunkt i Norge er Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU)

Oppdatert liste over EU-programmene Norge deltar i finnes på EU-delegasjonens nettside www.eu-norge.org

EU-byråene Norge deltar i

Norge deltar per i dag i 26 EU-byråer. De fleste av byråene deltar vi i gjennom EØS-avtalen, mens noen er basert på bilaterale avtaler. Gjennom Norges deltakelse i EU-programmer, er vi i tillegg med i fem byråer som forvalter programmer. Som hovedregel har norske styrerepresentanter møte-, forslags- og talerett, men ikke stemmerett i byråene vi er med i.

Helse

Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA)

EFSA's hovedoppgave er å være et vitenskapelig sentrum for fremskaffelse av uavhengige vitenskapelige risikovurderinger i saker som har en direkte eller indirekte virkning på næringsmiddeltryggheten, herunder risikovurderinger knyttet til dyrehelse, dyrevelferd og plantehelse. Vitenskapskomiteen for mattrygghet er kontaktpunkt i Norge.

Det europeiske byrå for legemiddelvurdering (EMA)

Det europeiske byrå for legemiddelvurdering har ansvaret for å koordinere samarbeidet mellom medlemslandenes myndigheter. To vitenskapelige komiteer, én for legemidler til mennesker og én til dyr, er ansvarlige for vurdering av legemidlene som benyttes. Helse- og omsorgsdepartementet har hovedansvaret for norsk deltakelse i byrået.

Det europeiske overvåkingscenter for narkotika og narkotikamisbruk (EMCDDA)

Senterets oppgaver er å samle, analysere og formidle informasjon og kunnskap om narkotika og narkotikapolitiske spørsmål. Helse- og omsorgsdepartementet har hovedansvaret for norsk deltakelse i byrået som er en bilateral avtale.

Det europeiske smittevernbyrået (ECDC)

Byrået har som hovedoppgaver å identifisere, vurdere og varsle om smittsomme sykdommer og andre helsetrusler, og samarbeider nært med EFSA, EMA og Verdens helseorganisasjon. Byrået skal ikke erstatte nasjonale folkehelseinstitusjoner, men samordne og formalisere samarbeidet mellom disse. Helse- og omsorgsdepartementet har hovedansvaret for norsk deltakelse i byrået.

Informasjonssamfunnet

Det europeiske byrå for nett- og informasjonssikkerhet (ENISA)

Byråets mål er å styrke EUs, medlemsstatenes og næringslivets evne til å forebygge, håndtere og løse problemer knyttet til nett- og informasjonssikkerhet. Det har også i oppgave å samle informasjon, analysere og fremme risikovurderings-

tiltak. Samferdselsdepartementet har hovedansvaret for norsk deltakelse i byrået.

Innovasjon og teknologi

Det europeiske institutt for innovasjon og teknologi (EIT)

Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi er ment å være et flaggskip i Europa for innovasjon, og er nært knyttet til EUs strategi for økt sysselsetting og vekst. EIT skal fremme og integrere høyere utdanning, forskning og innovasjon av høy kvalitet. Kunnskapsdepartementet har hovedansvar for norsk deltakelse i EIT.

European GNSS Supervisory Authority

Byrået har til hensikt å sikre at offentlige interesser innen sikkerhet og utvikling er ivarettatt i Galileo. Norsk Romsenter, på vegne av Nærings- og handelsdepartementet, har hovedansvaret for norsk deltakelse i byrået.

Justis

Den europeiske politienhet (EUROPOL)

Europol er EUs sentrale politiorgan og skal gi støtte til de nasjonale politimyndighetene i medlemslandene. Støtten skal gis gjennom innsamling, analyse og bearbeiding av informasjon om alvorlig kriminalitet. Det legges særlig vekt på arbeid for å forebygge og bekjempe terrorisme,

narkotikakriminalitet, menneskehandel og andre former for grenseoverskridende kriminalitet. Justisdepartementet har hovedansvaret for den norske deltakelsen. Deltakelsen er en bilateral avtale.

Det europeiske grensekontrollbyrået (FRONTEX)

Byråets hovedoppgave er å koordinere medlemsstatenes operative samarbeid om kontroll av Schengens ytre grenser. Byråets skal yte støtte og veiledning, formidle informasjon og bidra med opplæring til nasjonale myndigheter. Justisdepartementet har hovedansvaret for Norges deltakelse i byrået. Det daglige ansvaret ivaretas av Politidirektoratet. Frontex er en del av Schengen-samarbeidet, og avtalen om deltakelse er en bilateral avtale.

EUs byrå for påtalesamarbeid (EUROJUST)

EUROJUST ble opprettet for å styrke kampen mot alvorlige former for internasjonal kriminalitet gjennom økt samarbeid mellom myndighetene i medlemslandene. Kampen mot terrorisme er et prioritert felt, men EUROJUST arbeider også med datakriminalitet, bedrageri, korrupsjon, hvitvasking, miljøkriminalitet og deltakelse i kriminelle organisasjoner. Justisdepartementet er ansvarlig for norsk deltakelse i Eurojust. Avtalen om deltakelse er en bilateral avtale.

**NORGES DELEGASJON
TIL DEN EUROPEISKE UNION**

Norges delegasjon til EU representerer norske myndigheter overfor EU. Blant delegasjonens hovedoppgaver er å følge utviklingen i EU-samarbeidet på områder som er viktige for Norge og fremme norske bidrag, synspunkter og innspill overfor EUs institusjoner. I tillegg skal delegasjonen bidra til å identifisere og utnytte fullt ut norsk handlingsrom i EØS-avtalen, Schengen-samarbeidet og det utenriks- og forsvarspolitiske samarbeidet med EU og bidra til økt kunnskap og kompetanse om EU/EØS-spørsmål i Norge.

www.eu-norge.org